

[Lenger]

get ville såmænd ikke af den grund blive arbejdsløs. Tværtimod ville det også hindre, at de skulle til at lave noget arbejde bagefter, som de lige så godt kunne starte med at lave.

Til slut en enkelt bemærkning om udvalgsarbejdet. Jeg går da ud fra, at der kommer nogle brugbare resultater, men jeg må sige, at det er med nogen skepsis, at jeg ser frem til udvalgets resultater, og det er bl.a. ud fra, at det, så vidt jeg er orienteret, ikke er lykkedes udvalget at komme i et tilfredsstillende samarbejde med de indsatte i fængslerne. Faktisk har samarbejdet været så ringe, at jeg er bange for, at det vil komme til at påvirke udvalgets resultat.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Nej, hr. Lenger, selvfølgelig er det ikke alle fanger, der går ud og slår nogen oven i hovedet, men jeg vil anbefale hr. Lenger at tage en snak med erfarne kriminalfolk, for noget af det mest deprimerende, de er udsat for, er nemlig, at der er foregået indbrud, hærværk eller et eller andet, der ligner Jens Hansens normale håndværk, men hov, Jens Hansen skulle da sidde i fængsel; nej for resten, Jens Hansen er ude på orlov. Det oplever man gang på gang, og almindelige mennesker forstår simpelt hen ikke, at et menneske, der er idømt frihedsstraf for en alvorlig forbrydelse – og jeg er enig i, at vi kun skal idømme frihedsstraf, når det er alvorlige forbrydelser – så kort tid efter kan gå ud og lave det samme igen. Det er vi mange der har svært ved at forstå.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Så skal vi lige have at vide af hr. Poulsgaard, hvor mange fanger der under udgang i 1983 begik ny kriminalitet?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 116:

Forslag til lov om ændring af lov om tilskud til Grønlands hjemmestyre og de grønlandske kommuner.

(Fremsat 15/1 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Qvist Jørgensen (S):

Da vores ordfører i denne sag ikke kan være til stede i dag, skal jeg sige noget om lovforslag nr. L 116.

Det er et lovkompleks, som vi har behandlet i næsten hver eneste folketingssamling, og det synes vi er udmærket. Det er et tegn på, at hjemmestyret fungerer på den måde, det var meningen, nemlig at hjemmestyret efterhånden overtager flere og flere opgaver eller måske rettere mere og mere bliver den regelsættende myndighed.

Det er efterhånden blevet til 12 forskellige områder, der nu omfattes af bloktilskuddet. Denne gang er det ikke en lille ting, det drejer sig om, det er hele KGHs produktions- og salgsvirksomhed, og det er jo en ordentlig klump. Der er grund til at ønske hjemmestyret alt mulig held med denne store opgave.

Vi har noteret os, at erhvervsstøtten også overtages sammen med denne lovændring.

Det hængparti om driftskapitaltilskuddet, der står tilbage efter forhandlingerne, skal jeg ikke kommentere her, men blot håbe på, at man finder en løsning gennem åbne forhandlinger inden udgangen af 1987.

Vi kan tilslutte os forslaget, men jeg vil gerne spørge ministeren, om denne overførsel af KGHs produktions- og salgsvirksomhed vil få nogen indflydelse på KGHs virksomhed her i Danmark. Jeg tænker specielt på beskæftigelsen f.eks. i Aalborg.

Karen Thurøe Hansen (KF):

[Karen Thurøe Hansen]

Da mit partis ordfører i denne sag, fru Elisabeth Krog, ikke kan være til stede, skal jeg kun komme med et par bemærkninger med hensyn til lovforslaget om tilskud til Grønlands hjemmestyre.

Det er knap et år siden, at vi sidst behandlede et lignende forslag og fastsatte regler om ydelser af statstilskud til hjemmestyret både for 1984 og 1985 med hensyn til de sagsområder, som er overtaget af hjemmestyret.

Det ligger i hjemmestyreloven, at Grønlands hjemmestyre efterhånden skal overtage de forskellige funktioner, og det siger sig selv, at man er nødt til en gang imellem at justere disse tilskud.

Jeg kan på vegne af både det konservative folkeparti og kristeligt folkeparti, hvis ordfører ikke kan være til stede her, anbefale lovforslaget til en meget hurtig behandling.

Povl Brøndsted (V):

Der er jo sket ret væsentlige ting, siden vi den 14. marts 1984 fastsatte bloktilskuddene for Grønland for 1984 og 1985. Vi havde hele debatten om overførslen af KGH til hjemmestyret, og det siger sig selv – og det var jo også med inde i debatten – at denne overførelse måtte medføre nogle ændringer. Den ene ændring blev så den forhøjelse af beløbet, som blokkene skal lyde på, og den anden ændring, at vi skal forlænge ikke alene indtil 1985, men også til 1986 og 1987, sådan at det nu er fastlagt, hvad disse blokke er.

Der er imidlertid én ting, som landsstyret ikke har tilsluttet sig, for det øvrige har man tilsluttet sig, og traditionen tro har vi det jo sådan, at når landsstyret siger ja til det, vi også synes er rimeligt og kan bære, så er det næsten lov i Danmark, men én ting er ikke færdigbehandlet, nemlig om de 9½ mia kr., som har med erhvervsstøtteordningen at gøre, skal fortsætte ud over 1987. Men den tid den sorg. Jeg synes, det er godt, vi får sat det på plads for en lidt længere periode, så det ikke er en stadig tilbagevendende begivenhed.

Venstre støtter forslaget og ønsker, at tingene skal sættes på plads hurtigst muligt.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal også starte med at sige, at jeg, da vores ordfører desværre ikke kan være til

stede, er blevet bedt om at sige følgende på SFs vegne.

Som oftest har vi det sådan, at vi er meget trygge ved Grønlandslovforslag, som bliver fremsat, når hjemmestyret har støttet dem, således da også i denne sag.

Som det allerede er nævnt, er der dog et enkelt punkt, hvor landsstyret ikke er umiddelbart tilfreds, og det er forståeligt nok, eftersom det er driftskapitaltilskud, der bliver taget fra grønlænderne.

Vi vil også medvirke til et hurtigt udvalgsarbejde, og det er klart, at vi dér vil se lidt grundigere på baggrunden for dette, og hvor meget det handler om, og så kontakte folk for at se, om ikke vi kan gøre det hurtigt færdigt, men vi kan under alle omstændigheder tilsige et positivt og hurtigt udvalgsarbejde.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Da mit partis ordfører i denne sag, fru Lone Dybkjær, ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne gøre et par bemærkninger.

Lovforslaget består i en regulering af tilskuddet til Grønland, således som det er aftalt med hjemmestyret og på grundlag af de opgaver, der trinvis overføres til hjemmestyret.

I den udstrækning, udvalgsarbejdet viser, at disse betingelser er opfyldt, kan vi anbefale forslaget.

Med den usikkerhed, der må være i vor bedømmelse af udsigterne for det grønlandske erhvervsliv, som dette forslag også vedrører, er vi glade for bestemmelsen om, at både hjemmestyre og stat i tilskudsperioden kan kræve genforhandling. Også vi anbefaler en hurtig behandling.

Birgith Mogensen (CD):

Ved dette lovforslag stilles der forslag om fastsættelse af tilskuddet til Grønlands hjemmestyre for 3 års perioden 1985–87. Den hidtil gældende tilskudslov omfatter ganske vist også året 1985, men det er nødvendigt at fastsætte et ændret tilskud også for 1985 i forbindelse med, at hjemmestyret pr. 1. januar 1985 har overtaget en række nye vigtige sagsområder. Det drejer sig om den kongelige grønlandske handels produktions- og salgsvirksomhed samt om den statslige er-

[Birgith Mogensen]

hvervsstøttevirksomhed. I tilknytning hertil foreslås overført administrationen af en række mindre tilskud, som staten hidtil har ydet til erhvervsformål.

Lovforslaget omfatter desuden en ajourføring af tilskud til de områder, der tidligere er overtaget af hjemmestyret, på grundlag af udviklingen i en række objektive faktorer.

Jeg må anse hjemmestyrets overtagelse af erhvervsområdet som et af de allervigtigste skridt ved udbygningen af det grønlandske hjemmestyre. Som det nævnes i hjemmestyrekommissionens betænkning, ville et grønlandsk hjemmestyre uden ansvar for beslutningsprocesserne inden for erhvervssektoren ikke have et tilstrækkelig reelt indhold. Jeg må derfor hilse den opgaveoverførsel, der nu er sket, med tilfredshed.

Jeg er samtidig helt klar over, at især overførslen af produktions- og salgsvirksomheden og fastsættelsen af statens tilskud hidtil adskiller sig væsentligt fra de opgaveoverførsler, der tidligere har fundet sted. Ganske vist er princippet også her, at tilskuddet fastsættes på baggrund af statens hidtidige drifts- og anlægsudgifter på området. Imidlertid fremkommer nettoudgiften her som forskellen imellem bruttoudgifter og -indtægter i størrelsesordenen op imod 1 mia kr. årlig. Som erhvervsvirksomhed er området underkastet en række udefra kommende faktorer, som man ingen indflydelse har på, f.eks. råvaretilførsler, salgspriser på verdensmarkedet og valutakurser.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, kan selv beskedne ændringer i disse faktorer påvirke virksomhedens resultat væsentligt. Dette indebærer, at hjemmestyret ved overtagelse af dette område i modsætning til tidligere opgaveoverførsler må acceptere en betydelig risiko for økonomisk tab, hvis de nævnte faktorer skulle udvikle sig i ugunstig retning. Omvendt vil en gunstig udvikling naturligvis kunne indebære muligheder for gevinst.

Jeg har noteret mig, at det af bemærkningerne til lovforslaget fremgår, at det forudsættes, at såvel hjemmestyret som staten på ethvert tidspunkt i tilskudsperioden vil kunne kræve genforhandling om tilskuddets størrelse. Jeg har forstået, at man med denne genforhandlingsadgang har villet tage højde for resultatet af en helt ekstraordinær udvikling i

sådanne faktorer, som hjemmestyret og staten ingen indflydelse har på.

Jeg må være helt enig i nødvendigheden af en sådan katastrofeklausul, der naturligvis begrænser omfanget af den økonomiske risiko, som hjemmestyret udsættes for. Jeg må dog erindre om, at kravet om genforhandling også vil kunne rejses af staten.

Med disse bemærkninger vil jeg på CDs vegne anbefale lovforslaget.

Albrechtsen (VS):

Jeg må starte med at sige, at jeg er i stand til at modtage dette lovforslag betydelig mere positivt end de lovforslag, vi ellers plejer at se fra Grønlandsministerens hånd, der ofte er velegnede til at afføde en voldsom og til tider endda følelsesladet debat. Det kan dette forslag nok ikke komme til at give anledning til. Jeg vil dog sige, for at ikke træerne skal vokse helt op i himlen for ministeren, at der ikke ved dette er ændret på de reduktioner af tilskuddene til Grønland, som fandt sted i forbindelse med bloktilskudsreduktionerne for kommunerne, og som faktisk var dybt asociale. Ministeren kunne jo, når der i øvrigt vises mere positive taktik, også have taget dette med ind og fået rettet op på de problemer, der blev skabt dér, som endda faldt i en periode, hvor Grønland havde meget store vanskeligheder som følge af dårlige klimatiske produktionsbetingelser osv. Det er altså ikke kommet med, og det synes jeg lige skal bemærkes.

Hvad angår forhøjelserne og de udgifter, som følger med opgavefordelingen, har man fra regeringens side vedgået, at det var nødvendigt med en forhøjelse af tilskuddet, og det er jeg glad for. Vi må naturligvis have undersøgt lidt nærmere, om den forhøjelse, som der er tale om, også er tilstrækkelig og den helt rigtige, men det er da gået klart i den rigtige retning med dette forslag.

VS støtter kravet om, at driftskapitaltilskuddet skal opretholdes også ud over 1987, og det kan vel heller ikke komme bag på ministeren, at jeg har den opfattelse.

Dohrmann (FP):

Før Grønland stemte om deres fortsatte medlemskab af EF, hed det jo nok så flot såvel fra den nuværende som fra den forhenværende regering, at grønlænderne, såfremt

[Dohrmann]

de besluttede sig for at udtræde af EF, selv måtte bære de økonomiske konsekvenser af det. Nu bliver vi her præsenteret for et forslag, hvor man forhøjer bevillingerne. Man bruger ikke påskuddet om Grønlands udtræden af EF, nej, man bruger nogle helt andre. Ikke desto mindre vil jeg tillade mig at kalde dette camouflerede forhøjelser som følge af Grønlands udmeldelse af EF, og så kan ministeren og alle andre i øvrigt kalde det, hvad de vil. Dengang vi fik loven om hjemmestyre i Grønland, var en af begrundelserne, at det hele nu skulle til at gøres langt bedre, langt billigere, mindre bureaukratisk o.lign., men hvad ser vi: udgifterne stiger og stiger.

Det giver mig anledning til at sige, at såvel danske regeringer som landsstyret simpelt hen har forsømt den mulighed, der lå i ved hjemmestyrets indførelse virkelig at få ryddet op i alt det bureaukrati, der er. En kendsgerning er det, at man fortsætter i det gamle spor: man har overført et dansk system til Grønland, som har et meget begrænset befolkningsgrundlag. Bureaukratiet ligner – ja, man kan næsten ikke engang sammenligne med det danske mere, for det er, som om de i mange situationer har overhalet os, og det synes jeg oprigtigt talt både er synd og skam. Der er ingen tvivl om, at skiftende regeringer kunne have gjort et godt stykke arbejde ved ligesom at forsøge at få dem ledet i den rigtige retning. Det er ikke blevet forsøgt. Et af beviserne for, at det er rigtigt, ser vi her, hvor ministeren foreslår forhøjelse af både det ene og det andet.

Det er helt klart, at fremskridtspartiet ikke kan støtte det. Vi er stadig væk medlemmer af det samme rigsfællesskab, og derfor må det være helt rimeligt, at også grønlænderne lærer, at bureaukrati, papir og alt det roderi, der finder sted, ikke er noget, man kan leve af. Det er synd og skam, at de danske skatteydere fortsat skal pines af nogle høje skatter på grund af, at man også i Grønland har en bureaukratisk holdning.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Selv om alle ordførere ikke kunne være til stede, og selv om nogle af de personer, der havde ordet, ikke er til stede nu, vil jeg alligevel gerne sige tak for den velvillige behandling, som forslaget fik. Det er naturlig-

vis et uddramatisk forslag, og hele behandlingen gav udtryk for, at vi har en meget stor enighed i Danmark om forholdet til Grønland.

Jeg skal bare kommentere tre af indlæggene. Det ene var hr. Qvist Jørgensen, som spurgte direkte om dette, at resten af KGH – sådan forstod jeg det – forhåbentlig og formodentlig overgår 1. januar 1986, får nogen betydning, bl.a. for Ålborg – for de ansatte dér. Det gør det sandsynligvis ikke. Når jeg siger sandsynligvis, er det, fordi vi er i gang med et meget detaljeret arbejde nu for at se, hvilke konsekvenser det giver, og i det arbejde har vi også inddraget personaleorganisationerne og har hele tiden stort behov både for at informere grundigt og for at have dem med på råd. Når man som jeg i øjeblikket er leder af et ministerium, der i meget høj grad er ved at blive afviklet, kan det selvfølgelig godt føre til personaleuro, ikke bare i selve ministeriet, men også i de direktorater, der er. Derfor føler jeg en ekstra forpligtelse til at orientere så grundigt som muligt og for at have personaleorganisationerne med. Men umiddelbart mener jeg altså ikke, at det vil få nogen konsekvenser ud over, at den politiske ledelse altså formodentlig 1. januar 1986 skifter til at være hjemmestyret i stedet for at være det danske Grønlandsministerium.

Det andet, jeg gerne lige ville kommentere, er en enkelt bemærkning af hr. Albrechtsen. Jeg glædede mig over, at hr. Albrechtsen heller ikke nu forudså, at vi skulle have en stor følelsesladet debat. Det skal jeg heller ikke fremkalde. Jeg skal bare sige, at de reduktioner, som hr. Albrechtsen talte om, ikke har fundet sted på bloktilskuddet, men har været egentlige besparelser af anden art. Vi hørte bl.a. på hr. Dohrmanns indlæg, at hr. Dohrmann i alt fald ikke havde noget imod, at der skete besparelser dér.

Jeg er glad for, at hr. Albrechtsen synes, at dette var et positivt forslag – sådan har det også været ment – men når hr. Albrechtsen siger, at han ikke ved, om det er tilstrækkeligt, eller om det er det rigtige tilskud, der er fundet, er det jo meget svært at svare, for det var en meget lang og besværlig forhandling, inden vi endte på dette tal, og ingen ved, hvordan vintrene vil være, ingen ved, hvordan dollarkursen vil være, og ingen ved, hvordan eksportmulighederne vil være. Der-

[Ministeren for Grønland]

for vil det i sidste instans være en politisk forhandling, der ender i et skøn.

Selv om hr. Dohrmann startede med at sige, at ligegyldig hvad jeg nu ville sige, ville han ikke tro på det, vil jeg alligevel sige, at hr. Dohrmanns og mit virkelighedsbillede er overordentlig forskelligt. Det er det først og fremmest, fordi hr. Dohrmann mener, at også jeg i det par år, jeg har været Grønlandsminister, har været med til at øge Grønlandsbevillingerne. Jeg kan garantere hr. Dohrmann for, at det hverken er min eller de grønlandske politikeres opfattelse. Stilfærdigt sagt: tværtimod.

Det, der sker her, er da heller ikke, at vi øger Grønlandsbevillingerne, men at vi overfører nogle opgaver til Grønland, og ifølge hjemmestyreloven betaler vi samtidig det beløb, som Danmark ellers ville have brugt, hvis vi fortsat havde haft ansvaret for de områder.

Der er mange måder at regne tal ud på, men den mest populære i Grønlandsdebatter er i alt fald, at vi, siden jeg blev minister, har skåret Grønlandsbevillingerne ned med omkring 300 mill. kr. Det tal er jeg ikke helt enig i, men hr. Dohrmanns virkelighedsopfattelse er altså en helt anden end min.

Jeg skal også sige, at det med, at det er camoufleret tilskud, fordi man går ud af EF, naturligvis intet har på sig overhovedet. Men jeg siger i øvrigt tak for tilsagnene om en hurtig udvalgsbehandling, og dér skal jeg naturligvis med stor glæde svare på de spørgsmål, man måtte have yderligere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Førmanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til det udvalg, der den 14. november 1984 blev nedsat til behandling af lovforslag om Grønland. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Retsudvalget (22/1 85):

Udtræder: Kofod-Svendsen (KrF)

Nyt medl.: Inger Stilling Pedersen (KrF)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 23. januar 1985, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.42
